

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راهنمای سوادآموزی اثربخش

(ویژه دوره ابتدایی)

(یک منبع چند جلدی از وزارت آموزش و پرورش اوتاریو)

جلد سوم

مترجمان:

دکتر اسماعیل زارعی زوارکی

(استاد گروه تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبائی)

دکتر رحیم مرادی

(استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه اراک)

مرتضی بختیاروند

(دانشجوی دکتری تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبائی)

محمد تقی زائری

(دانشجوی دکتری تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبائی)

اسماعیل اصلانی

(دانشجوی دکتری تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبائی)

زهرا بهرامی

(کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی دانشگاه بوعلی سینا)

عنوان و نام پدیدآور	راهنمای سوادآموزی اثربخش (ویژه دوره ابتدایی) (یک منبع چندجلدی از وزارت آموزش و پرورش اوتناریو) / وزارت آموزش و پرورش اوتناریو؛ مترجمان اسماعیل زارعی-زوارکی... و دیگران.
مشخصات نشر	تهران: مبنای خرد، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	۳ ج: جدول، نمودار.
شابک	ج. ۵: ۸۳-۵۹۳۹-۶۰۰-۹۷۸؛ ج. ۲: ۸۴-۵۹۳۹-۶۰۰-۹۷۸؛ ج. ۳: ۸۵-۵۹۳۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	عنوان اصلی: A Guide to Effective Literacy Instruction Grades 4 to 6, ۲۰۰۸.
یادداشت	مترجمان اسماعیل زارعی-زوارکی، رحیم مرادی، مرتضی بختیاروند و محمدتقی زائری.
یادداشت	مترجمان جلد سوم اسماعیل زارعی-زوارکی، رحیم مرادی، مرتضی بختیاروند، محمدتقی زائری، اسماعیل اصلانی، زهرا بهرامی.
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	آموزش ابتدایی--راهنمای آموزشی--خواندن (ابتدایی)
شناسه افزوده	اوتناریو. وزارت آموزش و پرورش
رده بندی کنگره	LB۱۵۵۵
رده بندی دیویی	۱۱۰۲/۳۷۲
شماره کتابشناسی ملی	۸۸۶۲۸۹۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	نیا

نام کتاب:	راهنمای سوادآموزی اثربخش
مترجمان:	اسماعیل زارعی-زوارکی، رحیم مرادی، مرتضی بختیاروند، محمدتقی زائری، اسماعیل اصلانی، زهرا بهرامی
ناشر:	انتشارات مبنای خرد
تایپ و صفحه آرایی:	انتشارات مبنای خرد
طراح جلد:	فاطمه زائری
لیتوگرافی، چاپ و صحافی:	صدف
نوبت چاپ:	اول - ۱۴۰۱
تیراژ:	۲۰۰
قیمت:	۱۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹ - ۸۵ - ۵۹۳۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 600 - 5939 - 85 - 9

آدرس: تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - نبش خیابان شهید وحید نظری - پلاک ۱۰۴

نمایر: ۶۶۴۸۰۶۶۶

تلفن: ۶۶۴۹۲۱۳۴

www.mabna.blogfa.com

فهرست مطالب

۷	پیش‌گفتار مترجمان
۹	بخش اول: مهارت نوشتن
۱۱	فصل اول: مهارت نوشتن در دوره ابتدایی
۱۱	مهارت نوشتن و دانش‌آموزان دوره ابتدایی
۱۲	دلایل نوشتن دانش‌آموزان دوره ابتدایی
۱۵	چگونگی نوشتن دانش‌آموزان دوره ابتدایی
۱۵	نوشتنی‌های دانش‌آموزان دوره ابتدایی
۱۹	برنامه نوشتن
۲۱	فصل دوم: آموزش نوشتن
۲۱	کارگاه نویسندگی
۲۷	مدیریت زمان نوشتن مستقل
۲۹	نمونه جدول پشتیبان
۲۹	بلندخوانی معلم
۳۰	ارائه بازخورد
۳۱	کنفرانس‌های معلم - دانش‌آموز
۳۴	تشویق به برگزاری کنفرانس‌های همسالان
۳۶	رویکردهای اصلی آموزش
۳۸	نوشتن مدل‌سازی شده
۴۲	نوشتن مشترک
۴۳	نوشتن هدایت‌شده
۴۴	نوشتن مستقل
۴۶	تدریس فرایند نوشتن
۴۷	مراحل فرایند نوشتن
۵۶	راهبردهای آموزشی برای نوشتن
۵۶	سریع‌نویسی

۵۸	دفترچه یادداشت نویسنده
۶۲	قالب‌های نوشتن
۶۳	نوشته ترسیمی
۶۴	تدریس املا
۷۳	فصل سوم: سنجش نوشتن
۷۳	سنجش پیش از یادگیری
۷۴	سنجش در حین یادگیری
۷۴	سنجش پس از یادگیری
۷۴	نوشته‌های دانش آموزی
۷۶	راهنمایی برای سنجش نوشته‌های دانش آموزی
۷۶	پیوستگی پیشرفت
۷۶	تداوم رشد
۷۶	مشاهده مستقیم
۷۸	سوابق روایتی
۷۹	فهرست‌های واری
۸۰	متعادل سازی معلم
۸۳	فصل چهارم: نمونه طرح درس‌های نوشتن
۸۳	مقدمه
۸۴	نمونه درس ۱-۴: فرایند نوشتن
۹۲	نمونه درس ۲-۴: تمرکز در نوشتن
۹۹	نمونه درس ۳-۴: صدا و لحن در نوشتن
۱۰۳	مطالعه متمرکز در نوشتن
۱۰۶	نمونه طرح درس یک‌ساله
۱۰۹	نمونه درس ۴-۴: بررسی و نقد کتاب
۱۱۶	نمونه درس ۵-۴: نوشتن توضیحی
۱۲۲	نمونه درس ۶-۴: نوشتن متقاعدکننده
۱۲۸	نمونه درس ۷-۴: نوشتن شعر
۱۳۷	نمونه درس ۸-۴: شیوه نوشتن روندی
۱۴۳	نمونه درس ۹-۴: مطالعه متمرکز: نوشتن گزارش

۱۵۱	بخش دوم: سواد رسانه‌ای
۱۵۳	فصل پنجم: مروری بر سواد رسانه‌ای در دوره ابتدایی
۱۵۳	سواد رسانه‌ای
۱۵۷	قدرت سواد رسانه‌ای
۱۶۰	شرایط لازم برای یادگیری رسانه‌ای
۱۶۱	محتوای آموزش سواد رسانه‌ای
۱۶۳	مهارت‌های سواد رسانه‌ای
۱۶۴	تدریس سواد رسانه‌ای در برنامه درسی دانش‌آموزان
۱۶۵	توسعه آموزش خواندن
۱۶۶	توسعه آموزش نوشتن
۱۶۷	توسعه آموزش زبان شفاهی
۱۶۸	تدریس سواد رسانه‌ای در سایر حوزه‌های موضوعی
۱۷۳	رسانه و فناوری در کلاس درس دوره ابتدایی
۱۸۳	سنجش سواد رسانه‌ای
۱۸۵	جمع‌آوری شواهد یادگیری
۱۸۹	فصل ششم: رویکردهای تدریس سواد رسانه‌ای
۱۸۹	مقدمه
۱۹۰	پنج مفهوم کلیدی سواد رسانه‌ای
۱۹۵	مثلث رسانه‌ای
۱۹۶	تجزیه و تحلیل رسانه‌ای
۱۹۸	تولید رسانه‌ای
۱۹۹	درس کوتاه رسانه‌ای
۲۰۰	شبیه‌سازی‌ها
۲۰۲	مقایسه، مرتب‌سازی و طبقه‌بندی
۲۰۳	نظرسنجی، گزارش‌های رسانه‌ای و چشم‌اندازهای تاریخی
۲۰۵	برخورد با اخبار و موضوع‌های حساس
۲۰۷	فصل هفتم: نمونه درس‌ها
۲۰۹	درس‌های تفصیلی نمونه
۲۰۹	درس ۱ (تحلیل رسانه‌ای): نقد و بررسی آگهی‌های ویدئویی

پیش‌گفتار مترجمان

جهان، در حال گذر از جامعه صنعتی به‌سوی جامعه اطلاعاتی است. این عامل باعث شده است تا شکل، سطح سواد و اطلاعات از حالت قبلی خود تغییر کند. در نتیجه همه افراد از همه نسل‌ها نیاز به سوادآموزی از نوع جدید در جامعه اطلاعاتی دارند. از طرفی طی سال‌های اخیر تغییرات زیادی در دیدگاه ما در مورد سواد ایجاد شده و امروزه ما به اهمیت سواد بیش از قبل واقف هستیم. پائولو فریریر که یکی از برجسته‌ترین پژوهشگران در زمینه سوادآموزی و تغییرات آن در طول زمان است، بر این باور است که «سواد به معنای توانایی خواندن یک کلمه نیست، بلکه به معنای توانایی درک دنیا است». این در حالی است که به‌تازگی «یونسکو» یک بار دیگر در تعریف سواد تغییراتی ایجاد کرده است. در آخرین تعریف یونسکو، «توانایی ایجاد تغییر»، ملاک باسوادی قرار گرفته است. یعنی شخصی باسواد تلقی می‌شود که بتواند با استفاده از آموخته‌های خود، تغییری در زندگی خود ایجاد کند. در واقع این تعریف مکمل تعاریف قبلی است؛ زیرا صرفاً دانستن یک موضوع به معنای عمل به آن نیست. در صورتی که مهارت‌ها و دانش آموخته‌شده باعث ایجاد تغییر معنادار در زندگی شود، آنگاه می‌توان گفت این فرد انسانی باسواد است.

از طرفی می‌توان گفت که پایه و اساس آموزش و یادگیری در کلاس‌های دوره ابتدایی، آموزش اثربخش سواد است. هدف اساسی آموزش سواد به دانش‌آموزان دوره ابتدایی، تعامل بهتر در دنیای چندسواد، چندفرهنگی و چندرسانه‌ای و تربیت متفکرانی منتقد، ارتباط‌گرانی مؤثر و شهروندانی فعال است. این در حالی است که نظام آموزشی دوره ابتدایی در کشورهای توسعه‌یافته، از جمله کانادا، بر موضوع‌های اصلی زبان، ریاضی، مطالعات اجتماعی، علوم، بهداشت و تربیت بدنی و هنرهای مقدماتی تأکید دارد. در برخی از استان‌های این کشور از جمله اونتاریو توجه و اقدام‌های ویژه‌ای در خصوص سوادآموزی انجام شده است. کتاب راهنمای سوادآموزی اثربخش (ویژه پایه‌های چهارم تا ششم) در ۷ نسخه توسط وزارت آموزش و پرورش اونتاریو تألیف شده است. سه نسخه اول، پایه و اساس سوادآموزی و یادگیری مؤثر سواد در کلاس‌های دوره ابتدایی را مورد بحث قرار می‌دهد. نسخه‌های بعدی به‌طور مفصل به محتوای آموزش، راهبردهای عملی آموزش سواد و چگونگی آموزش

می‌پردازد تا همه دانش‌آموزان بتوانند به پیشرفت تحصیلی دست پیدا کنند.

در ترجمه این کتاب، نسخه‌های اول، دوم و سوم در جلد اول، نسخه‌های چهارم و پنجم در جلد دوم و نسخه‌های ششم و هفتم در جلد سوم کتاب ترجمه شده آورده شده‌اند. جلد سوم این مجموعه از دو بخش تشکیل شده است. بخش اول تحت عنوان «مهارت نوشتن» مرکب از چهار فصل شامل: فصل اول با عنوان «مهارت نوشتن در دوره ابتدایی»، فصل دوم، با عنوان «آموزش نوشتن»؛ فصل سوم، با عنوان «سنجش نوشتن» و فصل چهارم، با عنوان «تمونه طرح درس‌های نوشتن» است. بخش دوم کتاب نیز تحت عنوان «سواد رسانه‌ای» در سه فصل نگارش شده است. فصل پنجم، با عنوان «مروری بر سواد رسانه‌ای در دوره ابتدایی»؛ فصل ششم با عنوان «رویکردهای تدریس سواد رسانه‌ای» و فصل هفتم با عنوان «تمونه درس‌ها» به رشته تحریر درآمده است.

مطالعه کتاب حاضر به کلیه استادان، والدین، معلمان، کارشناسان، پژوهشگران و دانشجویان فعال در عرصه سوادآموزی و آموزش سواد رسانه‌ای توصیه می‌شود. همچنین از این کتاب می‌توان به‌عنوان منبع درسی مناسبی برای همه دانشجویان رشته علوم تربیتی، به‌ویژه در درس تربیت رسانه‌ای که در واقع آموزش سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی است، استفاده کرد. امید است نظام آموزشی با ژرف‌اندیشی و برنامه‌ریزی دقیق و سنجیده نسبت به آموزش سواد رسانه‌ای و استقرار یک نظام کارآمد برای آموزش این مهارت کلیدی به دانش‌آموزان متناسب با ضرورت‌های عصر جهانی‌شدن در آموزش و پرورش کشور، اقدامات اساسی صورت دهد.

مترجمان